

Könyvtár

Tanulmányi és Információs Központ,
Szegedi Tudományegyetem

Skardelli György

Középkorú értelmiségiek, könyvforgatáson felnőtt generációként azzal áltatjuk magunkat, hogy bár a világ computerizálódása jó, sőt szükséges, mi több élvezzük az általa létrehozott, mindennapjainkat kiszolgáló kényelmét, azért a könyv, az az igazi. A könyveket felülte a korlátlan szabadság ajtaján lépsz be. Bárhova eljutsz a reális és imaginárius világban, arcot ad-

va az ismeretlennek. Mikrovilágokat rendezve be; ha kell repülsz, szárnyalva mint egy albatrosz, de a tengerek mélye sem maradhat titok előtted, még az állatok nyelvét is érted. Érzelem és érzelmeket keltesz, a szerelmes ifjútól az élettel számvető aggastyánig szinte kortalan vagy, nincs korlát a múltba való visszatérés előtt sem, és a jövő képét is ezer alakban formálsz magadnak. Bejárod a lélek bugyrait, a borzalom és a gyönyör, a szenvedés és a boldogság zamatát ízelheted, élet és halál urának érzed magad, mikor kinyitod a könyvet.

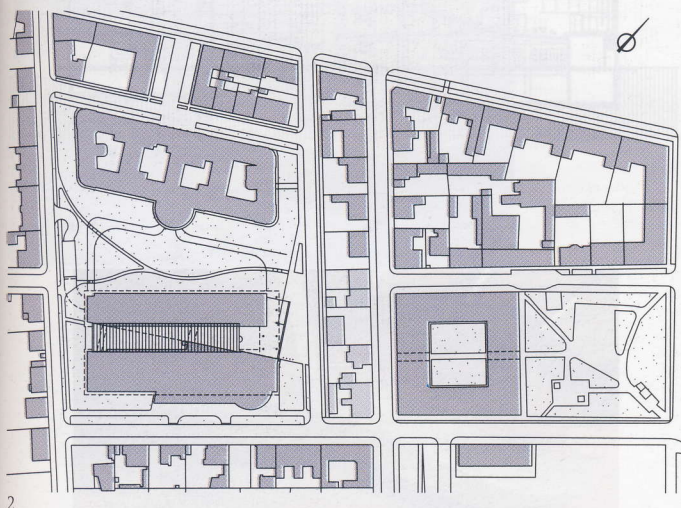
Óriási érzés. Ezt az érzést kapod, mikor Mikó László és Szántó Tibor építésszek a Szegedi Egyetemi Könyvtár elé vezetnek.

A kisvárosi báj, a szomszédos középület méltósága a hely szellemét meghatározó jellemvonások. A szabadon beúsztatott új épület a 21. század ízével gazdagítja a genius locit.

A hármas tagolás tiszta képlet, a fedett belső tér szervezi, köti össze, választja szét a könyvet kézbe vevő, a könyvet raktározó, és az elektronikus adatelérést szolgáló galériát. Az összekötő hidak nemcsak a tér, hanem a könyvtár megkövetelte funkcionális szerkezet szerkesztői.

A közel 700 fős előadóterem a szinte észrevétlen kontrolvonal innenső oldaláról érhető el. Azonnal megérthető térbeli funkciók rend.

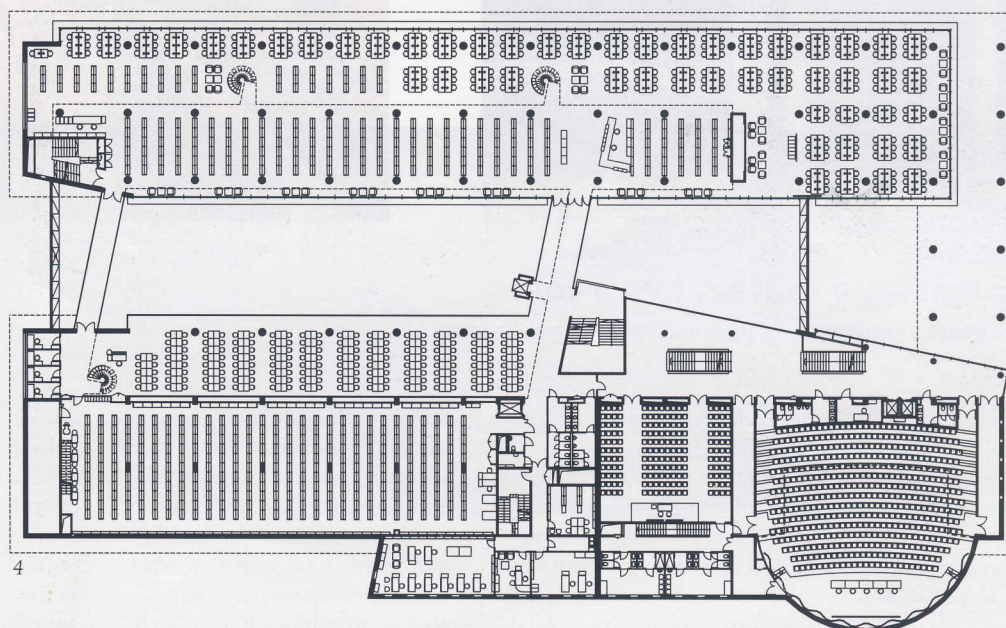

2

3

4

1. Az olvasó – átriumtér – információs galéria tiszta hármasa az alig érzékelhető átlóval
2. Helyszínrajz
3. Fém-üveg-tégla hármassága
4. Alaprajz
5. A raktárrész zárt hátsó homlokzata

A téglá, az üveg, a fém külső megjelenése Szegeden nem szorul magyarázatra.

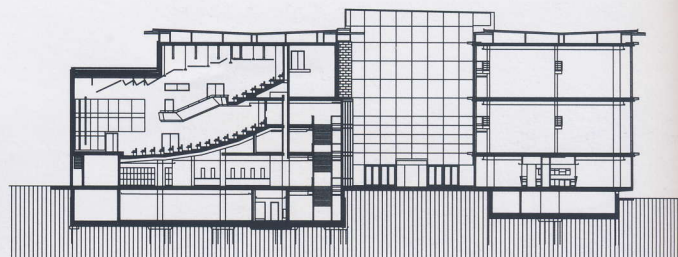
Tömör téglafelület, tömör, síkjában megmozgatott téglafelület, nyílásokkal tagolt téglafelület, kétszintes függőfalsávok, tűzgátló osztóparkányok – a funkció bővületében fogant homlokzati elemek.

A belsőben csatlakozik hozzájuk a kő, a fa, a kerámia, a padlószőnyeg és a festett gipszkarton. A belőgatott textíliák a homlokzati szitanyomatokat idézik légies könnyedséggel. Egy minőségi tervezői munka végtermékei. De a lényeg sokkal több ennél. Az épületbe beköltözött a szabadság szelleme. A folyvást keresett, könyvekben lapozva fellelhető, a funkcioná-

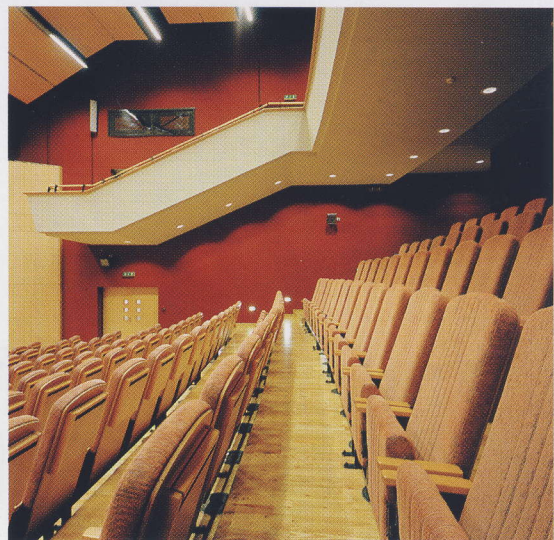
lis, technológiai kötöttségeket fölényes könnyedséggel teljesítő, a kétszintes és többszintes tereket összenyitó és a több rétegen áthúzódó átláthatóságot biztosító szabadság mámorító érzése áthatja az egész házat. És már nem számít a belső téren áthúzódó, alig értelmezhető átló, a skandináv puritánsságot meghaladó anyaghasználat, a jóleső szikársággal megfogalmazott előadótermi belső bumfordi arányú nézőtéri széke. Részese lesz a hely, a tömegek, a belső tér nyújtotta élménynek. A szabadság érzete elementáris, mindent átható, lefegyverző. Látogass el Szegedre, hagyd, hogy megérintsen ez az érzés. Megéri.

1

2

3

A demonstráció, a csatazaj és a jós

Gondolatok a Szegedi Tanulmányi és Információs Központ kapcsán

Mónus János

Mély rokonszenvvvel kezdtem érintkezésem az épülettel, annak ellenére, hogy sosem voltam könyvtárba járó. Az olvasás (irodalom) lényeges része ugyan életemnek, de ennek intézményesített formájától mindig idegenkedtem.

Könyvekhez ajánlások, mások vásárlásai, hagyatékok, kölcsönkérések révén – meglehetősen szabályozatlan formában – jutok. Számomra az olvasás annál intímabb – néha kampányszerű, szabályozatlan tevékenység –, mintsem rendszeres, katalógust bújó, könyvtárba járó legyek.

Amit Szegeden láttam, persze nem városi könyvtár, hanem egy 17 000 fős egyetem (a Szegedi Tudományegyetem) tanulmányi és információs épülete, mely 25 000 négyzetméter hasznos alapterületű, 1–1,4 millió kötetet befogadó, 7,5 milliárd forint bruttó költségű létesítmény, mely nem a rendszerezhetetlen alkalmi elmélyülés, hanem a professzionális olvasás – teljes-

tést célzó felkészülés – jól szervezett színtere.

A funkció – tölem nem idegen módon – nagyvonalúan, elvszerűen csoportosított, habár nélkülözi az otthonyszerűsége utaló részletezést, a befelé fordulást, az alkotó részek autonómiáját, individualizmusát. Hangsúlyozom, hogy a beruházási, rendeltetési cél volt ilyen, s nem az építési szándék lett könyörtelem.

A Mikó-Szántó építészpáros nem térhetett le erről a funkció által meghatározott útról, kifejezőnek kellett lennie. Könyvtárlázzát tervezett, biztos kézzel, jó ízléssel, a mai magyar lehetőségek határán mozogva. Demonstrálni kellett, hogy most az Állam egyetemet fejleszt, kultúrát formál, korszerű akar lenni, nem pedig kételkedni a rátermettségben, aktualitásában, megfelelőségben, szükségességében. Rá kellett áldozni négy kemény évet az építészleltől, hogy az alkalom ne legyen elszalasztott. El kellett fojtani az alkotói lélek rezdüléseit, végig kellett menni az engedélyezési, tender- és kivi-

teli tervek harcmezéjén – lényeges sérülések nélkül. (Nem is értem, hogy tudjuk ezt mégis túlélni – mi építészek? Sőt, honnan nyerjük az újrakezdés infantilizmusát? Talán túl szép a mi szakmánk, s ennek mesterségesen ébren tartott hite a túlélési technikánk?)

Az alkotás nem csatazajt, hanem csendet, meditációt igényel, még a kardok villogását is távol kell tartani tőle. Véget kellene vetni annak az esztelen gyakorlatnak, hogy „teremtés” közepete (már az engedélyezési tervek elkészülte után) kivitelezői versenyt is kell tartani, rákényszerülve arra, hogy „jósoljunk”: milyen is lesz a mű, pontosan miből lesz (mennyibe fog kerülni)? Ez újkori építészettünk, építési gyakorlatunk legnagyobb marhasága. Mi is származik belőle? Károk sora. Közülük a legnagyobb, hogy az alkotó építész „dologidőben” ahelyett, hogy mondjuk a plafonra gondolna, arra kényszerül, hogy konkrét almennevezeti rendszerre gondoljon; vagy ahelyett, hogy fényre gondolna, már nyílászárókat for-

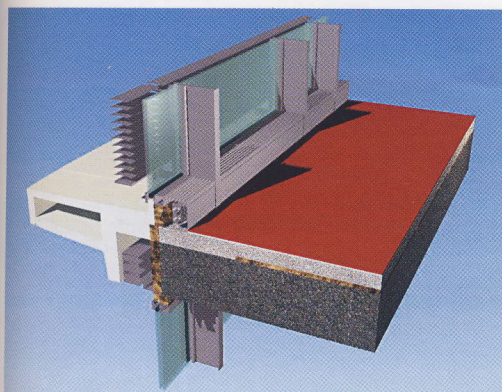
galmazók katalógusait bújja; s ahelyett, hogy árnyéokra gondolna, különböző árnyékoló-szerkezeti gyártmányok felismerült kialakításait próbálja szépnek, korszerűnek, jövőt sejtetőnek látni. Ahelyett, hogy alkotna, máris „bonyolít”.

A további károk is triviálisak: a kivitelező túl korán köt szerződést (a „megismerés” előtt), így a végén alkudni kényszerül. A beruházó pedig nyilvánvalóan kifut a pénzből, ezért elhagyni kényszerül.

Mindezek ellenére Szegeden, ebben a könyvtárban az ember nem lesz csalódott.

A terek, a fények, az épületfűkció átsüt ezen az itt is leolvasható rémes gyakorlaton, mert az építészeti alap olyan szilárd, hogy elviseli az elhamarkodott funkciómeghatározással és a rossz megvalósítási szokásokkal szembeni jogos kételyeket.

Lehet, hogy az épület inkább a múltunkról szól, és nem a jövőt programozza, de ép és erős; megtörtént.

4

1. A főbejárat emelkedett, könnyed, levegős oszlopcsarnoka
2. Metszet az előadón és az olvasótérén át
3. Az előadóterem belvilága elegáns vonalú erkéllyel
4. Az üveghomlokzat részletterve
5. Transzpárens belvilág a hűvösen elegáns hidakkal

Építész tervezők:
Mikó László és Szántó Tibor
(Szántó & Mikó Építészek Kft.)

Építész munkatársak:
 Fazakas Bálint, Kürtösi Péter,
 Nagy Sándor, Robotka Tamás,
 Bréda Szilveszter, Svejkovszky Anita

Generáltervező: Közti Rt.

Statika: Becker Ádám

Belsőépítész: Plachtovics Vilmos

Elektromos: Király Béla

Épületgépész:

Berzsenyi Zoltán, Ács Béla

Kert: Havassy Gabriella

Közmű: Szalkai Béláné

Könyvtártechnológia:
 dr. Urbán László

Üvegszerkezetek:

Stocker György

Szigetelések: Horváth Sándor,
 Horváth László

Akusztika: Kotschy András

Gyengeáram: Krén József

Üvegművész:

Kovács Keve János

Grafika, tipográfia: Szántó Erika

Szenika: Strack Lőrinc

Közlekedés: Rohrer Ádám

A tervezési programot dr. Mader Béla és Borvendég Béla állították össze

Generálkivitelezők: Magyar Építő Rt., Baucont Rt.

Fotó: Szentiváni János

5

